

TOVERBAL OF TOVERKOGEL ?

door

F.A.D. van Nieulande

Deze aanhef zal u als schelpenverzamelaar onwaarschijnlijk vreemd in de oren klinken en u zult zich afvragen wat een toverbal eigenlijk met schelpen te maken heeft.

Laten we er voor het gemak even van uitgaan dat u een klein schelpje onder de binoculair nader wilt bestuderen. Er zijn dan een aantal mogelijkheden. U kunt bijvoorbeeld het schelpje in een petrie-schaaltje of een horlogeglas leggen, waarbij u met een pincet of penseel het schelpje wat heen en weer kunt laten rollen om dit aan wat meer kanten te bekijken. Het wordt echter al heel wat moeilijker als we bij kleine gastropoden de topjes willen bekijken, want dergelijke schelpjes blijven dan zonder hulpmiddelen niet zomaar rechtop staan. Mogelijkheden om dit op te lossen zijn ondermeer het schelpje rechtop te zetten in een stukje vloerbedekking met een stugge kortharige pool, of de haren van een tandenborstel waarin het kleine schelpje steun kan vinden tegen de opstaande haren. Ook heb ik de tip gekregen om een rolletje van een haar-krulspeld te gebruiken, u weet wel, dat plastic gedeelte waar de haren om gewikkeld worden. Meestal zitten daarin gaatjes van diverse grootte waarin het schelpje dan zodanig geplaatst kan worden dat we ook het topje kunnen bekijken.

Allemaal vrij handige tips om ons kleine materiaal wat beter te kunnen bekijken. Er zitten over het algemeen echter nogal wat bezwaren aan vast. Zo is het soms heel erg moeilijk en nogal tijdrovend om het schelpje in de juiste positie te manoeuvreren, waarbij de minste beweging tegen het werkblad al het werk weer teniet kan doen. Om nog maar niet te spreken van het gevaar dat door al dit gemanipuleer het schelpje wegspringt en daardoor soms helemaal niet meer terug te vinden is zonder de kamer te stofzuigen en daarna de stofzak minutieus te onderzoeken of het kleinood nog terug te vinden is.

Na meerdere experimenten met allerlei hulpstukken, ben ik er eindelijk in geslaagd om een degelijk hulpmiddel te ontwikkelen waar ik intussen al enkele jaren uitstekende ervaring mee heb opgedaan. Mede door het herhaaldelijk aandringen van mede-schelpenfanaten, ben ik er toe gekomen om deze toverbal wat meer bekendheid te geven.

Het principe is eigenlijk net zo eenvoudig als het werken ermee. Het apparaatje bestaat in feite uit twee onderdelen: een flinke metalen bol van minstens 15 mm in doorsnede -een groot formaat kogellager kan enkele tientallen van deze kogels opleveren welke voor ons doel geschikt zijn- en verder hebben we nog nodig een onderlegging van nylon of plastic, waarin de bol kan draaien. Hij mag er niet doorheen zakken! Ook een stukje multiplex of meubelplaat, met een daarin een aangepast gat geboord, kan hiervoor dienst doen. Verder dienen we nog op een slijpsteen een klein vlakje te (laten) slijpen aan één zijde van de bol, zodat er een vlak van ongeveer 8 à 10 mm ontstaat. Dit vlakje kunnen we dan be-

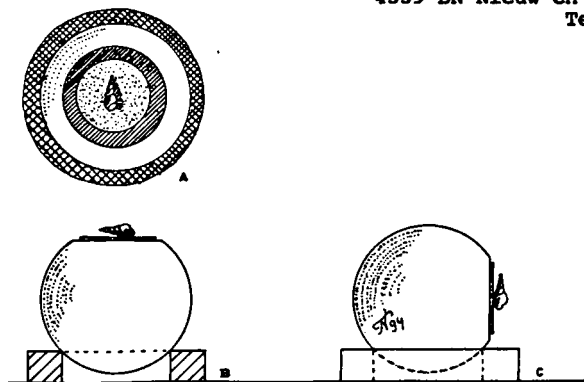
plakken met een stukje doorzichtig tweezijdig kleefband (Scotch of Tesa). Na verwijdering van het beschermstrookje verkrijgen we dan een klevend veldje op onze bal, waar we dan heel eenvoudig een schelpje op kunnen leggen. Vastdrukken is meestal niet nodig en zou kunnen leiden tot beschadiging bij het weer afnemen van het schelpje. Meestal is de aanhechting voldoende om daarna met de bol zodanig te kunnen manipuleren, dat het schelpje in de door ons gewenste positie gebracht kan worden (zie bijgevoegde tekeningen). Na gebruik het beschermstrookje weer op de kleeflaag aan brengen om de kleefkracht intact te houden.

In plaats van het tweezijdig kleefband, kan bij het werken met zeer tere schelpjes het vlakje van de bol ook met een zeer dun laagje bijenwas (ook vaseline of margarine is mogelijk) ingestreken worden om het schelpje op te monteren. Deze substantie kan later van de schelp verwijderd worden door het opweken in heet water.

Het gebruik van dit instrumentje is zeer doeltreffend maar ook zeer eenvoudig. Met recht een 'toverbal'!

Geïnteresseerden kunnen desgewenst met mij kontakt opnemen;

Freddy A.D. van Nieulande
Scheldepoortstraat 56
4339 BN Nieuw en Sint-Joosland
Tel: 01182-1729

Figuren: 'toverbal'

- A: bovenaansicht. Het geruite gedeelte is de ring waar de kogel in ligt, het schuin gearceerde deel is het afgeslepen vlak, het gestippelde middelste deel is het dubbelzijdig kleefband waar het schelpje op ligt.
- B: zij-aansicht, met het schelpje liggend op het kleefvlak.
- C: zij-aansicht, waarbij de kogel zodanig is gedraaid dat het topje van het schelpje in de juiste positie onder de binoculaire geplaatst kan worden.